

OPINIÓ CIUTADANA SOBRE EL TURISME (XIX)

LA CIUTADANIA TAMBÉ OPINA

Des de La Fundacio Gadeso sempre hem defensat que l'Opinió de la ciutadania és tan vàlida i necessària com la dels experts en qualsevol temàtica; i el turisme no és una excepció. De fet Q.G. té com a objectiu avaluar permanentment l'opinió dels ciutadans en referència a les múltiples realitats que configuren el seu viure i conviure. Per això fa anys que durant la temporada alta elaborem diverses anàlisis referits al nostre sector turístic, amb la pretensió de conèixer l'opinió, valoracions i propostes, no només del sector empresarial turístic (Q.G. 369-370), també dels ciutadans en el present número, i en un futur pròxim també dels nostres clients, els turistes i els visitants.

Per a l'empresariat turístic de les illes l'actual temporada presenta grans interrogants, una percepció, que pel que es pot apreciar a la Taula 1, s'ha fet extensiva a la ciutadania de la nostra comunitat. En línies generals podem afirmar, que pels i per les balears la temporada serà pitjor que l'anterior (-10%).

Crida molt l'atenció l'elevat grau d'incertesa (56%) que tenen els nostres conciutadans pel que fa a les expectatives per a aquesta temporada, especialment pel que fa a la rendibilitat social (62%). Hi ha forces dubtes que es puguin crear nous llocs de feina (-2%), aspecte que coincideix plenament amb l'opinió de la patrona del sector, i que, a més, aquests siguin de qualitat. Només un 4% pensa que se'n crearan de nous.

Pel que fa al subjecte bàsic del nostre model econòmic, el turista, un 57% de la població no està segur que la temporada actual pugui millorar l'anterior. Només el 2% pensa que n'arribaran més que l'any 2018, mentre que el 14% està convençut que n'arribaran menys.

Quant als beneficis empresarials, l'opinió majoritària continua sent la incertesa (48%), tot i que el 12% creu que les empreses de Balears veuran incrementats els seus guanys en relació a la temporada passada, sent, aquest, l'únic ítem que presenta, segons l'opinió de la ciutadania, un índex positiu (4%). Cosa que contrasta, en aquest cas, amb l'opinió general de l'empresariat, el qual és força més pessimista i preveu un important descens dels seus beneficis, malgrat que, aquests, es mantindran en positiu.

EXPECTATIVES PONDERADES TEMPORADA ALTA 2019

TAULA 1		COMPARACIÓ AMB 2018			INCERTESA (56%)
		Més	Igual	Menys	
Índex sintètic ponderat: -10%	Nombre de turistes (-12%)	2%	27%	14%	57%
	Beneficis empresarials (4%)	12%	32%	8%	48%
	Rendabilitat social (-2%)	4%	28%	6%	62%

Font: Baròmetres Gadeso. Juny 2019

PUNTS FORTS I PUNTS FEBLES

És rellevant, o ho hauria de ser, posar en valor els punts forts i dèbils segons l'opinió dels ciutadans. Tal com es pot veure en les taules adjuntes, no és cert la "llegenda urbana" segons la qual la ciutadania posa de manifest una certa "turisme-fòbia". Una cosa és que consideri que hi hagi punts dèbils i una altra que no reconegui al mateix temps que hi hagi punts forts destacables que cal intentar mantenir i millorar.

PUNTS FORTS

FORTALESES DE L'ACTIVITAT TURÍSTICA

TAULA 2

	Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Ha estat la base del nostre benestar	57%	59%	47%	60%	62%
Genera llocs de feina, encara que temporals	43%	44%	40%	45%	45%
Ens ha obert a altres modes de viure	30%	32%	25%	35%	30%

Font: Baròmetres Gadeso. Juny 2019

Des de fa temps, es considera que el turisme ha estat la base del nostre benestar (57%), però es redueix la percepció que l'activitat turística genera llocs de feina. No es perceben millores potencials en la seva "rendibilitat social". Els ciutadans, encara que no de manera majoritària (43%) creuen que l'activitat turística continua creant llocs de feina. La qual cosa no significa que aquests siguin estables i de qualitat.

Aquestes perspectives estan molt afectades pel model seguit dins el sector turístic, encara basat en bona part en una mà d'obra intensiva i de baixa qualificació, la qual cosa, com veurem més endavant constitueix un dels punts febles del nostre model turístic.

Sens dubte hi ha iniciatives públiques i privades orientades a millorar l'actual model turístic i la seva competitivitat fonamentada no tant en els preus com amb els seus valors afegits. Així i tot encara queda molta feina per fer si volem gaudir d'un model turístic sostenible i sostingut i que generi una rendibilitat social durant tot l'any i no només durant els mesos de la temporada alta.

No es pot obviar el fet que, per la població de les nostres illes, l'arribada de turistes no comporta una interacció cultural amb ells, així només el 30% creu que el turisme ens ha aportat una visió més oberta a altres maneres de fer i pensar, molt allunyades, en alguns casos de la mentalitat illenca.

PUNTS FEBLES

DEBILITATS DE L'ACTIVITAT TURÍSTICA

TAULA 3

	Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Excessiva ocupació territori, infraestructures...	80%	81%	81%	79%	79%
Excessiva estacionalitat	85%	84%	86%	84%	84%
Excessiva dependència de l'actual model turístic	68%	69%	68%	68%	67%
Treball de baixa qualitat, salaris, contractes...	75%	75%	75%	76%	74%

Font: Baròmetres Gadeso. Juny 2019

L'estacionalitat de l'activitat turística (85%) continua sent la principal debilitat detectada per la ciutadania. Però té a prop, ocupant el segon lloc (80%) l'excessiva ocupació del territori, infraestructures...

Per contra, es manté inalterada la percepció ciutadana d'una excessiva dependència de l'activitat turística a la nostra comunitat en relació a l'any 2018 (68%). En canvi creix la preocupació per la baixa qualitat del treball. Encara

que no sigui fàcil, es veu necessari implantar noves activitats productives que suposin major valor afegit.

En definitiva, la ciutadania percep cada cop amb més força la necessitat d'una reconversió (que inclogui certes limitacions) del nostre model turístic per poder assolir una competitivitat essencial en el sector però que no sigui incompatible amb la capacitat d'un territori tan limitat i delicat com el nostre.

RENDIBILITATS SOCIOECONÒMIQUES

Avui en dia, quan l'activitat d'un sector afecta, d'una manera o altra, a la resta, és evident, i més a una comunitat com la nostra, a la qual la dependència del turisme és gairebé absoluta, que la pèrdua de competitivitat del principal sector de la nostra economia no pot tenir efectes positius en el conjunt de l'economia de les illes i el benestar de la població. Cal, per tant, posar l'èmfasi en la recerca de l'excel·lència en el sector turístic, innovant en producte i qualitat, a més de diversificar l'oferta més enllà del sol i platja, que permeti desestacionalitzar el sector. Però no tot queda aquí, cal també cuidar la "gallina dels ous d'or", és a dir, gestionar amb eficàcia els recursos naturals i el territori. Sens dubte, l'augment de la competitivitat del nostre sector turístic s'hauria de fonamentar en la millora de les condicions laborals dels treballadors, tant a escala salarial com d'estabilitat del lloc de feina.

A la taula 4, es consideren els ítems que anomenem de "valor afegit", per ser els bàsics per un canvi qualitatiu del nostre model turístic. La percepció no correspon a un moment concret sinó que és fruit de l'evolució del sector en els darrers anys.

Sens dubte, s'ha allargat la temporada, però encara, l'estacionalitat continua sent una assignatura pendent. Aquest allargament no suposa un canvi en el model, encara que es reconegui que s'han fet esforços per a innovar i diversificar l'oferta.

Els ciutadans, en el seu conjunt no tenen una visió massa entusiasta, especialment, davant la desestacionalització.

També es considera un greu problema la insuficient gestió dels recursos naturals i el medi ambient.

ÍTEMS DE VALOR AFEGIT

TAULA 4

	Desestacionalització	Innovació/ Modernització	Diversificació Productes	Gestió Natura i Medi ambient
Bé	45%	40%	30%	20%
Regular	43%	40%	50%	45%
Dolent	12%	30%	20%	35%
Índex	33%	10%	10%	-15%

Font: Baròmetres Gadeso. Juny 2019

Tal com es reflecteix a la taula 5, els indicadors "d'empleabilitat" són, encara, i malgrat certes millores, assignatures pendents. Un 6% reconeix que la creació de nous llocs de feina és un fet constatable. Però aquest índex, tot i ser positiu, es veu relativitzat quan s'inclouen altres indicadors.

Tot i la millora de les condicions laborals introduïdes en el conveni d'hoteleria vigent, encara falta molt per acabar amb la temporalitat i la baixa qualitat de la feina, aspectes que incideixen de manera força negativa en les condicions de vida de les persones que treballen en el sector.

Els salaris continuen sent un problema, encara que tinguin una adequada consideració al conveni vigent. La temporalitat i precarietat, així com uns llocs de feina de molt baixa qualificació, condicionen, absolutament, un nou model turístic que no fonamenti la competitivitat en els costos laborals.

Queda pendent un replantejament seriós i coherent de les condicions de treball contractuals (temporalitat/precarietat, a temps parcial). Només una reconsideració de les càrregues de treball pot conduir a la creació i consolidació d'una ocupació estable i de qualitat. Tot això és un dels fonaments perquè la nostra activitat turística sigui sostinguda i sostenible a mitjà i llarg termini.

ÍTEMS D'EMPLEABILITAT TEMPORADA ALTA

TAULA 5

	Creació d'ocupació	Salari	Temporalitat	Qualitat
Bé	6%	2%	2%	2%
Regular	91%	95%	93%	95%
Dolent	3%	3%	5%	3%
Índex	3%	-1%	-3%	-1%

Índex sintètic: -2%

Font: Baròmetres Gadeso. Juny 2019

LLOGUERS TURÍSTICS I CREUERS

Hem considerat de gran interès que els ciutadans de les illes expressin la seva opinió davant dos temes de rabiosa actualitat i que formen part del debat, tant polític com social actuals. Ens referim a l'arribada de creuers i al lloguer vacacional els quals estan generant força polèmica entre la ciutadania.

TAULA 6

LA VALORACIÓ CIUTADANA DEL LLOGUER TURÍSTIC

	Mitjana*	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
És una demanda real	30%	30%	20%	30%	35%
Necessària regulació	39%	37%	45%	33%	35%
Encareix els lloguers	35%	33%	35%	37%	30%

(*) Mitjana ponderada

Font: Baròmetres Gadeso. Juny 2019

La regulació de l'anomenat "lloguer turístic", encara que necessària, ha obert una forta polèmica ciutadana.

Les opinions són diverses, en un sentit o un altre, segons l'àmbit territorial d'actuació, així com la naturalesa de les persones que han posat els seus pisos a disposició del mercat turístic. No és el mateix la Part Forana que els nuclis urbans intensius, siguin de naturalesa explícitament turística o de naturalesa residencial. Només el 30% creu que es tracta d'una demanda real i el 35% opina que contribueixen a augmentar els preus dels lloguers. L'opinió més estesa és que cal millorar la regulació del sector (39%)

En referència als "creuers turístics", l'opinió majoritària és cal regular-los i limitar el seu nombre (39%). Un 35% creu que són perjudicials, probablement això es deu al gran impacte que suposa l'arribada de 6000 persones de cop, sense oblidar la contaminació que aquests vaixells generen.

Per part seva, el 24% pensa que és un bon producte, pel fet que és nou iamb una "suposada" gran capacitat adquisitiva que pot beneficiar al nostre sector comercial.

Sigui com sigui és exigible, com a mínim, una regulació dels fluxos de vaixells que visiten els nostres ports.

TAULA 7

LA VALORACIÓ CIUTADANA DELS CREUERS TURÍSTICS

	Mitjana *	Mallorca	Menorca	Eivissa
És un bon producte	24%	20%	25%	35%
Necessària regulació	41%	45%	40%	30%
És perjudicial	35%	35%	35%	35%

(*) Mitjana ponderada

Font: Baròmetres Gadeso. Juny 2019

MONOGRÀFICS TURISME TEMPORADA ALTA 2019

JUNY. QUADERNS GADESO Nº 369. EMPRESARIS MALLORCA: MALES PERSPECTIVES

JUNY. QUADERNS GADESO Nº 370. EMPRESARIS MENORCA, EIVISSA I FORMENTERA: GRANS INTERROGANTS

JULIOL. QUADERNS GADESO Nº 371. LA CIUTADANIA TAMBÉ OPINA

AGOST. QUADERNS GADESO Nº 373. COM VEUEN ELS TURISTES BALEARS

SETEMBRE. QUADERNS GADESO Nº 374. MASSIFICACIÓ: POSAR LÍMITS?

OCTUBRE. QUADERNS GADESO Nº 375. RENDIBILITAT EMPRESARIAL

Fundació GADESO: C/Ter nº14 1er. B Palma de Mallorca - 07009
TEL. +34 971 479474 . PÀGINA WEB: www.gadeso.org
E-MAIL: info@gadeso.org Dipòsit legal: PM-436-2011

